

RESUM EXECUTIU

Per tercer any consecutiu de treball, el Observatorio de la Islamofobia en los Medios, presenta el seu informe per tal de transmetre la necessitat de continuar visibilitzant i promovent el debat públic sobre l'islam, mesurar els impactes de bones i males pràctiques als mitjans i conscienciar sobre la islamofòbia com a forma de racisme que és ben present en la nostra societat i també als nostres mitjans.

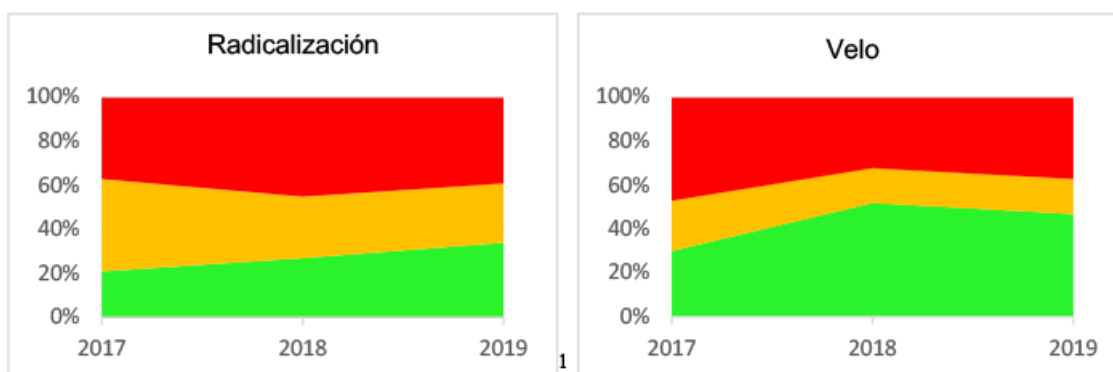
De la mateixa manera que els anys anteriors, s'ha seguit una metodologia qualitativa i quantitativa d'anàlisi de notícies relacionades amb l'islam i els/les musulmanes en la versió digital dels diaris: *El País*, *La Razón*, *El Mundo*, *La Vanguardia* i *eldiario.es* a través del Semàfor de la islamofòbia. La novetat principal enguany és l'anàlisi dels comentaris per part dels lectors a aquestes notícies.

Aquest 2019 els resultats del semàfor reflecteixen que la valoració dels articles no islamòfobs als mitjans ha passat a ser d'un 63% davant el 57% de 2018 i el 38% de 2017. Malgrat aquesta millora, un 37% dels articles continuen sent islamòfobs. A més, tampoc hi ha canvis significatius pel que fa la islamofòbia activa (vermell) i la islamofòbia passiva/estructural (ambre), que disminueix un punt entre 2018 i 2019.

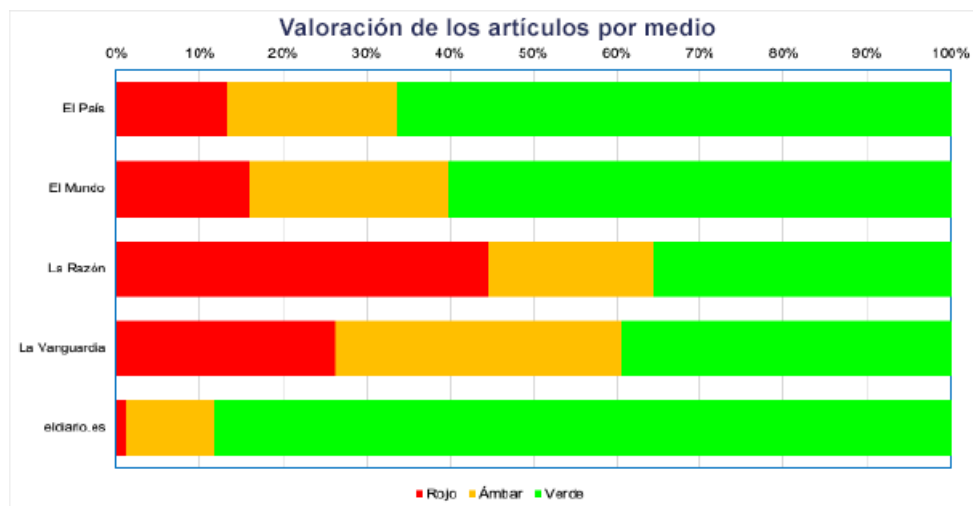
La diferència encara es percep com una cosa negativa, tal com mostren les dades. Es continua associant negativament l'islam amb temes com la radicalització, amb un 66% de notícies islamòfobes, o el terrorisme, amb un 60%, xifres semblants a l'anàlisi del 2018. D'aquesta manera, es contribueix a perpetuar determinades associacions d'idees i unes connotacions en l'imaginari col·lectiu que fomenten els prejudicis més ocults de la islamofòbia passiva perquè acaben associant amb la violència l'islam i els i les musulmanes.

Així, per exemple, en el terme *radicalització*, la dada en ambre entre 2017 i 2018 es va reduir del 42% al 28%. No obstant això, l'any 2019 només va disminuir 1 punt, símptoma de l'arrelament estructural d'aquests prejudicis.

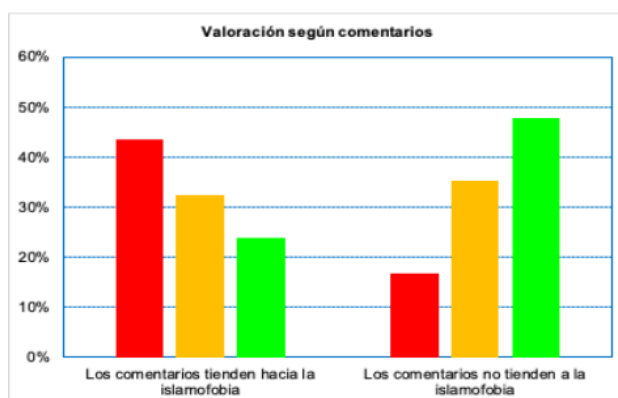
Si bé la qüestió de la dona ha millorat notablement des de l'any 2017, amb un 58% d'articles en verd respecte al 50% del 2018, el vel continua sent el focus de la islamofòbia relacionada amb les dones musulmanes, amb un 37% d'articles en vermell i un 16% en ambre. Malgrat el 47% d'articles no islamòfobs sobre el vel, les dades en ambre no han canviat molt en aquests tres anys. Així, l'any 2017 amb un 23% d'islamofòbia, l'ambre va disminuir fins al 16% el 2018, i l'any 2019 va seguir ocupant un 16%.

D'altra banda, tot i que el to negatiu continuï persistent, el 50% de les notícies negatives ho són sense cap signe d'islamofòbia. Com demostren alguns mitjans, la qualitat informativa no està renyida amb el negativisme freqüent d'allò que és notícia ni amb l'esperit crític ni tampoc amb la llibertat d'expressió. Només dos diaris destaquen pels seus intents de fer un periodisme més ètic i responsable: d'una banda, *eldiario.es* amb un 88%, seguit d'*El País* amb un 66% de notícies no islamòfobes.

Així mateix, per primera vegada enguany, les dades de l'anàlisi dels comentaris dels i les lectors vers la notícia demostren que els articles menys islamòfobs presenten comentaris menys islamòfobs també, i viceversa. Es confirma, d'aquesta manera, la cadena de transmissió que es produeix entre la informació i l'opinió pública.

¹ Gràfic d'àrees apilades amb % per any i color per a la "Valoració dels articles per tema" de 2017 i "Valoració de les notícies per tema" de 2018 i de 2019 en radicalització.

Principals conclusions respecte als temes tractats:

- Els relats sobre les dones musulmanes són cada vegada més habituals i més plurals, però quan es tracta del vel, acostumen a perdre elements de contextualització i cauen en estereotips islamòfobs.
- Persisteix l'eterna confusió entre religió i política o l'associació entre Islam i violència.
- Se segueix estrangeritzant la població musulmana: no visibilitzar la quotidianitat de les comunitats musulmanes a Espanya les exotitza i les allunya de la realitat que viuen i comparteixen amb la resta de la ciutadania.
- Continuen sent molt escassos els temes positius relacionats amb l'islam o els i les musulmanes..

Després de tres anys de treball, el Observatorio constata un nivell de conscienciació significatiu per part dels mitjans de comunicació a l'hora d'informar sobre fets relacionats amb l'islam i amb les persones musulmanes. No obstant això, la islamofòbia passiva, de color ambre, segueix sent un fenomen preocupant que no dona símptomes clars d'evolució, la qual cosa potser reflecteix el seu caràcter estructural i sistèmic, i l'enorme dificultat de fer-la visible davant la gravetat de l'encara molt persistent islamofòbia activa (o en vermell). Continuar aprofundint en la millora d'aquesta islamofòbia activa i alhora posar les bases per a anar conscienciant sobre el caràcter estructural de la islamofòbia passiva seran els reptes de l'Observatorio el 2020.

Recomanacions de l'Observatorio

- Fer un ús correcte de la terminologia i de les xifres i dades
- Parar esment en la islamofòbia de les fonts, per evitar la seva reproducció.
- Fer un periodisme més inclusiu, donant veu als subjectes de la notícia especialment.
- Contextualitzar la informació i l'opinió en les notícies.
- Equilibrar les narratives positives sobre l'islam i les persones musulmanes.